

„Végre abba a korszakunkba értünk, hogy örömezhethetünk!”

Bakó Levente szeretet alapú diktatúráról, saját kottaállványról és huszonöt évről

Hajnali gyakorlásokkal kezdődött a kazánházban és a Zeneakadémia engedéllyel megkapott termeiben, a rengeteg próbának pedig meg is lett az eredménye, az akadémistákból álló rézfúvós kvintett sorra nyerte a díjakat. Az egyik győzelmet követően vették fel kedves zeneszerzőjük, az orosz mérnök és építész, Viktor Ewald nevét, és vitték sikerre szerte a világban. A társulat alapítójával, vezetőjével, Bakó Leventével arról beszélgettünk, hogyan építkeztek, újultak meg újra és újra az eltelt negyedszázad alatt, miként egyeztették össze az együttes feladatait zenekari elfoglaltságaikkal, milyen ünneplést terveznek, és persze, hogy mi lesz a folytatás.

I Ön az együttes motorja kezdettől fogva. A kötelező kamarazene miatt szervezte meg először az együttest a Zeneakadémián?

– Mindig nagy álmom volt, hogy életre hívjak egy nagyon jó rézfúvós ötöst, erre először még Nyíregyházán, a szülővárosomban gondoltam. Ott kezdtem a zeneiskolát, s akkoriban nagyon jó csapat gyűlt össze. Rengeteget kamaráztunk együtt, az volt a tervünk, hogy később a Zeneakadémián ismét összegyűlünk. Mindenkit felvettek, csak nem egy időben, így ez az elképzelés nem valósulhatott meg, viszont továbbra is szerettem volna egy rézfúvós kvintettet, mert lételemem csapatban dolgozni. Így állt össze a zeneakadémiai társaimból, két trombitából, kürtből, harsonából és tubából az együttes, amelynek jelenlegi tagjai: Tarkó Tamás, Sonkovic Lóránd, Magyar Péter, Peresztegi Attila és jómagam. Már az alakulásnál gondoltam arra, hogy nemcsak a hangszeres játék számít, hanem a személyiség is, hiszen mindez temérdek együttlétet kíván, így ezeket a szempontokat is figyelembe vettem, amikor 1996-ban megszületett a társulat.

I Mindent előre megtervezett?

– Kezdetről az volt a cél, hogy világszínvonalú együttesé váljunk. Kész akciótervvel rendelkeztem, láttam, hogyan kell felépíteni egy pályát, mik a szakmai belépők, s az is a fejemben volt, hogy mi következzen a versenyek után, hogyan induljunk el, hogyha már kikerülünk a zeneakadémiai védettségből. Azt is láttam, nem is a kezdet a legnehezebb, hanem az, hogy folyamatosan működni tudjon a kvintett.

I Főleg úgy, hogy közben mindenkinek zenekari feladatokat is el kell látnia...

– Nagy szerencsénk volt, hogy mindannyian más együttesekhez kerültünk, hiszen így lehetőségünk volt az Ewald próbáin, hangversenyein is részt venni. Azért is tudott működni az együttesbeli munka, mert mind-

annyian nagyon akartuk, és mindent feláldoztunk érte. A versenygyőzelmeket követően elég hamar megkaptuk (25 évesen) a Liszt-díjat, így a zenekarvezetők látták, ezek a fellépések nem hagnak, ezért a beosztásokkal is segítettek abban, hogy tudjunk gyakorolni, koncertezni. Mindig abban hittünk, hogy először bizonyítanunk kell, ezért még zeneakadémistaként is először a vizsgán mutatottuk meg, mit tudunk, utána indultunk versenyekre. A kezdeti elszántságunkat talán az is jelzi, azért, hogy a két trombita egy hangszínen szóljon, Tarkó Tamással minden reggel 7.15-kor sorban álltunk az Akadémián, hogy fél nyolctól próbálhassunk. Máig hálásak vagyunk az intézmény akkori vezetőinek, Balassa Mariann-nak és Falvai Sándornak, akik megengedték később azt is, hogy már fél hétkor bejöhessünk gyakorolni.

I Gondolom, a kamarazene a zenekari játékra is jótékony hatással volt.

– Nem is tudtam még a pálya elején, hogy mennyire jól jön majd a kamarázás a szimfonikus zenekari munkában. A mai napig érezhető a nagy együttesben, hogy ki az, aki nagyon sokat kamarázik, mert nem csak magával van elfoglalva, amikor megszólal. Adott pillanatban nem attól lesz valami tiszta, hogy mindenki nagyon ügyes, hanem attól, hogy mindenki tudja a helyét, azt, hogy melyik a vezető hang, mire kell a legjobban figyelni. A szimfonikus zenekari játékban a kamarázás nemcsak előnyt jelent, hanem úgy vélem, elengedhetetlen is. S tényleg a kezdetektől mindannyian játszottunk és játszottunk fúvós és szimfonikus zenekarban.

I Mindenben követik az ön elképzeléseit...

– A fiúk egyszer megfogalmazták: nálunk szeretet alapú diktatúra uralkodik. De minden részletre figyelünk. Mindenhová a saját kottaállványunkat visszük, még a legjobb helyekre is. Egyszer ugyanis megtörtént, hogy koncert közepén összeesett a kapott szerkezet, szétgurultak a rajta lévő kották, azóta nem kockázta-

tunk. Még arra is figyelek mindig, hogy az állványok szabályos háromszögben, szép szimmetrikusan álljanak a pódiumon. Mondták is egyszer a többiek, hogy Levit lehet szeretni, csak néha nagyon nehéz... Ezt vállalom, mert azt vallom, a zene az első, s mindig mindent meg kell tenni azért, hogy csodálatosan szólaljon meg. Ha valaki kilép a pódiumra, akkor minden gondot félre kell tudni tenni és csak az előadásra koncentrálni.

■ *Ami nagyon nehéz, az a negyedszázadon keresztüli, folyamatos színvonalartartás, megújulás...*

– Sosem voltam a megalkuvás híve, már a kezdeteknél azt gondoltam, a legjobbnak kell lennünk, ezért volt a próbák tömkelege, lehetetlen időkben, ünnepnap nélkül, hosszú éveken keresztül. 1998 és 2001 között tíz nemzetközi versenyen indultunk, s mindenhol I. és II. díjjal tértünk haza. Egyszer lettünk csak harmadikak, amikor elnéztük a kiírást... Nagyon akartam, hogy jó legyen az együttesünk, mindent kitaláltam, ami ebben segíthet, de hogy a többiek miért jöttek velem, nem is tudom. Hiszen kezdetben szinte ingyen játszottunk, a díjak is igazából csak dicsőséget jelentettek. De annyira hallgattak rám, hittek bennem például akkor is, amikor Narbonne -ba indultunk versenyre, ahová két nap volt autóval az út. Két kocsival keltünk útra, s azt is tudtuk, ennyi időt nem hagyhatunk ki a gyakorlásból. Így amikor háromóránként pihenőt tartottunk, akkor a parko-

lókban kipakoltuk a kottáinkat, s eljátszottuk a verseny darabjait, minden megállóra jutott egy forduló. Hamar lett lelkes közönségünk a környékbeliekből, aztán jött is az első győzelem... Az Ewald elindított egy hullámot a Zeneakadémián, utánunk rengeteg együttes alakult, ezek a társulatok sok mindenben követték a példánkat. A mi nagy elődünk egyébként a Budapest Brass Quintet volt, ők a Maurice André Versenyt nyerték meg a hetvenes évek végén, s akkor az a győzelem elég volt egy nemzetközi karrier elindulásához. Nekünk már nem volt ilyen „könnyű” a dolgunk, hiszen a díjak mellett folyamatosan bizonyítanunk kellett a különböző menedzsmenteknek, hogy miért is érdemes velünk foglalkozni.

■ *Például olyan repertoárt kell felépíteni, amivel folyamatosan lehet külföldön és itthon is koncertezni.*

– Így van, s az első időben hibáztam is, mert a versenyek után, a koncerteken a megmértetések programját kezdtük játszani. Fél év után rá kellett jönnöm, hogy bár ezek a darabok szakmailag óriási kihívást jelentenek a számunkra, a közönség érdeklődését azonban nem nagyon kötik le. Ekkor világossá vált, olyan jellegű darabokat kell előadni, amelyek a publikum számára is izgalmasak.

Ekkor vettük repertoárra az operaátiratokat a reneszánsz és barokk darabok mellé, s a programban a romantikus rézfúvós művek, a kortárs darabok is helyet

kaptak. Rézfúvós koncerten fontos, hogy sokszínű csomagot kapjon a publikum, amelyben három-négy különböző blokk van. Ezzel a Canadian Brass programját másoltam, tőlük vettem át azt is, hogy koncert közben beszélgetni kell a hallgatósággal. Fontos, hogy kontaktust teremtsék, s mikor kiderült, hogy ez a fajta konferálás jól megy, beépítettem a programjainkba. Arra kell csak figyelni, hogy az ember érezze, mikor kell a beszédet abbahagyni, hiszen az emberek a zenéért jönnek. Aztán azt is megtanultuk, hol milyen repertoárt várnak tőlünk. Nyugat-Európában sosem kérnek átiratokat, ott mindig az eredeti rézfúvós kvintettre komponált darabokat hallgatják szívesen. A németeknél a kortárs zenének van a legnagyobb sikere, Itáliában pedig a szenvedélyes, kitartott magas hangokkal teli daraboknak... Nagyon színes repertoárt építettünk az évek alatt, s igazoltuk zeneakadémiai tanárunk, Tarjáni Ferenc igazságát is, aki szerint a szakmát csakis a színpadon lehet megtanulni.

■ *Viszont a kezdeti sikerek után is tudtak tovább építeni...*

– Mindig arra törekedtem, hogy egy lépéssel előrébb járjak, mint a többiek, hogy valami újat, érdekeset találjak ki, ami miatt felfigyelnek ránk. Kezdetben a versenyzőzelmek, helyezések miatt kaptuk a felkéréseket. Aztán arra is nagy figyelmet fordítottunk, hogy kortárs szerzőktől kérjünk darabokat. Dubrovay, Tihanyi, Madarász, Horváth Balázs, Durkó Péter, Sári József, Sugár Miklós is komponált számunkra, s még Pertis Jenőtől is kaptunk darabot. Halála után találta meg özvegye Zakariás Anikó, azt a korábban rézfúvós kvintettre komponált darabját, amit addig még nem játszott senki, és amit ránk hagyott. Folytonosan igyekeztünk új szintet hozni az együttes életébe, így érkeztek is az újabb és újabb felkérések, s bejárhattuk a világot. Elindítottuk a Szatmári Rézfúvós Fesztivált Fehérgyarmaton, ami tíz

évig működött nagy sikerrel. Aztán következett a lemezfelvételek sora, mindez fontos állomása a negyedszázados történetünknek.

■ *Ami alatt még egy pandémiát is megéltek...*

– Még több koncertünk is volt, mint korábban. A Filharmónia karantén- és térzene koncerteket rendezett, mind a kettőben részt vettünk, tavaly májusban például húsz városban negyvennégy fellépésünk volt. Persze itt sem álltam meg, hogy két tízemeletes ház közé beállva ne beszélgessek a közönséggel, elmondtam mikor mi következik, mikor lehet tapsolni. Húsz koncert után duplázni kellett, akkora volt a siker. A mai publikum ingerküszöbe elég magas, ezért kevés, ha szépen fújunk, szükség van különleges repertoárra, egyediségre, szellemességre. Egyébként korán szereztem e téren tapasztalatot, hiszen már húsz évvel ezelőtt azt kértem a Filharmóniától, hadd vezessen az általuk szervezett ifjúsági koncertjeinket. Nem könnyen álltak rá, de amikor azt látták, hogy interaktív énekórákká válnak ezek a fellépések, amelyen a gyerekek meg vannak szólítva, s tényleg lelkesen figyelnek, attól kezdve megkaptam az engedélyt.

■ *Tartanak születésnapi koncertet?*

– Nem kedvelem a jubileumi hangversenyeket. Majd mindenki túlvállalja magát ilyenkor, túl hosszú programok születnek, mert mindent meg akar mutatni az ember, s annyira jól akar játszani az ilyenkor összegyűlő, szakmai közönség előtt, hogy az már nyomasztó. Épp ezért nem tartunk 25. születésnapi koncertet. Csak csináljuk tovább a dolgunkat. Rengetegen írták, hogy kívánnak még negyedszázadot, az volt a válaszom, hogy Isten őrizz! Nem lehet ugyanis akárhány évesen még fúvószenét játszani... Végtelenül elégedett vagyok mindazzal, amit a zenekarral és a saját életemben is elértem. Nem azért dolgoztam ennyit, mert mindenáron sikeres akartam lenni, egyszerűen csak ezt szeretem csinálni, ez adott mindenhez erőt, s hogy ez eredményes volt, az élet nagy ajándéka. Most eljutottunk oda, hogy ha végre felkérik egy koncertre, akkor már mi határozhatjuk meg, mit akarunk játszani. Végre abba a korszakunkba értünk, hogy örömmel élhetünk! Szóval nincsenek jubileumi hangversenyek, csak koncertek. A civil közönség előtt másfél órát muzsikálunk, történeteket mesélünk a huszonöt évünkről, szépeket fújunk. Ezeket az előadásokat nagyon szeretem, s így folytatjuk, amíg bírjuk...

R. Zs.

